

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 11. júla 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Platnosť a výklad – Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – Smernica 92/43/EHS – Článok 12 ods. 1 – Systém prísnej ochrany živočíšnych druhov – Príloha IV – *Canis lupus* (vlk) – Rovnaké zaobchádzanie s členskými štátmi – Článok 16 ods. 1 – Vnútroštátne povolenie na odstrel jedinca voľne žijúceho zvierata druhu *canis lupus* – Hodnotenie stavu ochrany populácií predmetného druhu – Geografický rozsah – Určenie škody – Uspokojivé alternatívne riešenie“

Vo veci C-601/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Landesverwaltungsgericht Tirol (Správny súd spolkovej krajiny Tirolsko, Rakúsko) z 19. septembra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 19. septembra 2022, ktorý súvisí s konaním:

Umweltverband WWF Österreich,

ÖKOBÜRO – Allianz der Umweltbewegung,

Naturschutzbund Österreich,

Umweltdachverband,

Wiener Tierschutzverein

proti

Tiroler Landesregierung,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin a I. Ziemele,

generálna advokátka: T. Čapeta,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 25. októbra 2023,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Umweltverband WWF Österreich a ÖKOBÜRO – Allianz der Umweltbewegung, neskôr Umweltdachverband, v zastúpení: G. K. Jantschgi, Rechtsanwältin,
- Wiener Tierschutzverein, v zastúpení: M. Lehner, za právnej pomoci C. Pichler, znalec,
- Tiroler Landesregierung, v zastúpení: J. Egger a C. Ranacher, splnomocnení zástupcovia,
- rakúska vláda, v zastúpení: A. Posch, J. Schmoll a A. Kögl, splnomocnení zástupcovia,
- dánska vláda, v zastúpení: J. F. Kronborg a C. A.-S. Maertens, splnomocnené zástupkyne,
- francúzska vláda, v zastúpení: R. Bénard a M. De Lisi, splnomocnení zástupcovia,
- fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo, splnomocnená zástupkyňa,
- švédská vláda, v zastúpení: F.-L. Göransson a H. Shev, splnomocnené zástupkyne,
- Rada Európskej únie, v zastúpení: T. Haas a A. Maceroni, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Hermes a M. Noll-Ehlers, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 18. januára 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ods. 1 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenenej smernicou Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 158, 2013, s. 193) (ďalej len „smernica ,o biotopoch“), v spojení s prílohou IV k tejto smernici, ako aj výkladu článku 16 ods. 1 uvedenej smernice.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi na jednej strane viacerými organizáciami na ochranu zvierat a životného prostredia, a to Umweltverband WWF Österreich, ÖKOBÜRO – Allianz der Umweltbewegung, Naturschutzbund Österreich, Umweltdachverband a Wiener Tierschutzverein, a na druhej strane Tiroler Landesregierung (vláda spolkovej krajiny Tirolsko, Rakúsko), vo veci dočasnej výnimky zo zákazu poľovať na jedinca voľne žijúcich zvierat patriacich k druhu *canis lupus* (vlk), ktorú táto vláda udelila.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 1 smernice o biotopoch, nazvaný „Definície“, stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

i) *stav ochrany druhov*: znamená súhrn vplyvov pôsobiacich na príslušné druhy, ktoré môžu ovplyvniť jeho dlhodobé rozdelenie a prebytok ich populácií v rámci územia uvedeného v článku 2;

„Stav ochrany“ sa bude považovať za „priaznivý“, keď:

– údaje o dynamike populácie príslušného druhu indikujú, že sa tento druh sám dlhodobo udržuje vo svojom prirodzenom biotope ako životaschopný komponent,

a

– územie prirodzeného pohybu tohto druhu sa ani nezmenšuje, ani sa pravdepodobne v dohľadnej budúcnosti nezmenší a

a

– existuje a pravdepodobne bude ďalej existovať dostatočne veľký prirodzený biotop na dlhodobé udržanie ich populácií;

...“

4 Článok 2 tejto smernice uvádza:

„1. Cieľom tejto smernice je prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov divokej fauny a flóry na európskom území členských štátov, ktoré sú stranami zmluvy.

2. Navrhnú sa opatrenia prijaté podľa tejto smernice, aby sa zachovali v prirodzenom stave ochrany alebo do takéhoto stavu obnovili, prirodzené biotopy a druhy divokej fauny a flóry európskeho významu.

3. Opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.“

5 Článok 12 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakážu:

- a) všetky formy úmyselného odchyťovania alebo usmrčovania vzoriek týchto druhov vo voľnej prírode;
- b) úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;
- c) úmyselné ničenie alebo zbieranie vajec vo voľnej prírode;
- d) poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.“

6 Článok 16 ods. 1 tej istej smernice znie takto:

„Za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu [priaznivého stavu – *neoficiálny preklad*] ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu, členské štáty môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a) a b):

- a) v záujme ochrany divokej fauny a flóry a ochrany prirodzených biotopov;
- b) pre zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku;

...“

7 Článok 19 ods. 2 smernice o biotopoch spresňuje, že „Zmeny a doplnky, ktoré sú potrebné na prispôsobenie prílohy IV technickému a vedeckému pokroku, prijme Rada [Európskej únie] na návrh [Európskej] komisie jednomyseľne“.

8 Medzi živočíšnymi druhmi, „o ktoré má Spoločenstvo záujem a ktoré vyžadujú prísnu ochranu“, ktorých zoznam je uvedený v prílohe IV písm. a) smernice o biotopoch, sa nachádza najmä *canis lupus* (vlk), „s výnimkou gréckych populácií severne od 39. rovnobežky; estónske populácie, španielske populácie na sever od Duera; bulharské, lotyšské, litovské, poľské, slovenské populácie a fínske populácie v rámci oblasti chovu sobov, ktorá je definovaná v odseku 2 fínskeho zákona č. 848/90 zo 14. septembra 1990 o chove sobov“.

Rakúske právo

9 Ustanovenie § 36 ods. 2 Tiroler Jagdgesetz (zákon krajiny Tirolsko o poľovníctve), z 15. júna 2004 (LGBl. č. 41/2004), v znení z 30. júna 2022 uplatniteľnom na skutkové okolnosti sporu vo veci samej (ďalej len „TJG 2004“), v podstate stanovuje, že mimo stanoveného obdobia lovu nemožno loviť žiadny voľne žijúci druh.

10 Ustanovenie § 52a TJG 2004 s názvom „Osobitné opatrenia na zamedzenie škodám spôsobeným medveďmi, vlkami a rysmi“, v odseku 8 v podstate stanovuje, že na základe odporúčania odborného kolégia môže vláda spolkovej krajiny Tirolsko nariadením konštatovať, že konkrétny medveď, vlk alebo rys predstavuje bezprostredné nebezpečenstvo pre bezpečnosť osôb alebo bezprostredné závažné nebezpečenstvo pre pasúce sa zvieratá, ako aj pre plodiny a poľnohospodárske zariadenia.

11 Podľa znenia § 52a ods. 9 TJG 2004:

„Ak krajinská vláda vydá nariadenie podľa odseku 8, za predpokladu, že odborné kolégium dalo odporúčanie, a neexistuje iné uspokojivé alternatívne riešenie a výnimka nespôsobuje zhoršenie priaznivého stavu ochrany populácie príslušného živočíšneho druhu na území jeho prirodzeného výskytu, vylúči určité medvede, vlky alebo rysy rozhodnutím zo zákazu podľa § 36 ods. 2 prvej vety. Takéto výnimky smú byť schválené iba:

- a) na ochranu iných voľne žijúcich zvierat a rastlín a na zachovanie ich prirodzených biotopov;
- b) na zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku;
- c) v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie alebo z iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter a priaznivé dôsledky primárneho významu na životné prostredie, a
- d) na účely výskumu a vzdelávania.“

12 Ustanovenie § 52a ods. 10 TJG 2004 stanovuje:

„Rozhodnutie o výnimke prijaté podľa odseku 9 v každom prípade spresňuje:

- a) účely, na ktoré sa výnimka udeľuje;
- b) druh zvierat, na ktoré sa výnimka vzťahuje, a prípadne pohlavie, vek alebo iné identifikačné prvky konkrétneho jedinca alebo konkrétnych jedincov;
- c) obdobie, na ktoré sa výnimka udeľuje;
- d) geografickú oblasť, pre ktorú sa výnimka udeľuje, a
- e) opatrenia povolené ustanoveniami tohto zákona a nariadeniami prijatými na jeho základe, ako je používanie určitých zbraní alebo munície, určitých zariadení na odchyt alebo použitie určitých metód;
- f) prípadne iné osobné a vecné obmedzenia, ktorým podlieha výnimka.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 13 Nezávislé odborné kolégium v stanovisku z 25. júla 2022 uviedlo, že od 10. júna do 2. júla 2022 identifikovaný vlk, konkrétne vlk 158MATK, zabil približne 20 oviec zo stáda na nechránených pasienkoch v spolkovej krajine Tirolsko. Keďže sa toto kolégium domnievalo, že tento vlk predstavuje bezprostredné závažné nebezpečenstvo pre pasúce sa zvieratá a keďže predmetné vysokohorské pasienky nebolo možné chrániť, odporučilo odstrel uvedeného vlka.
- 14 V nadväznosti na toto stanovisko vláda spolkovej krajiny Tirolsko v nariadení z 26. júla 2022 konštatovala, že vlk 158MATK predstavuje bezprostredné závažné nebezpečenstvo pre pasúce sa zvieratá, plodiny a poľnohospodárske zariadenia. Toto nariadenie nadobudlo účinnosť 29. júla 2022 bez časového obmedzenia.
- 15 V dôsledku toho vláda spolkovej krajiny Tirolsko rozhodnutím z 29. júla 2022 povolila odstrel vlka 158MATK, pričom ho vylúčila z trvalej ochrany, ktorú stanovuje TJG 2004. Okrem toho sa v tomto rozhodnutí stanovuje, že výnimka z trvalej ochrany druhu vlka je časovo obmedzená, skončí sa 31. októbra 2022 a stáva sa neplatnou pred týmto dátumom, ak sa výskyt vlka 158MATK, hoci aj mimo dotknutej geografickej oblasti, opakovane preukáže molekulárno-biologickými technikami.
- 16 V prvom rade sa na odôvodnenie tejto výnimky vláda spolkovej krajiny Tirolsko vo vyššie uvedenom rozhodnutí odvolávala na tri kategórie škôd, ktoré vznikli, alebo mohli vzniknúť. Po prvé ide o škody, ktoré možno pripísať vlkovi 158MATK vo forme priamych a nepriamych hospodárskych strát spojených so stratou zabitých zvierat, dodatočnými nákladmi na predčasný zostup z vysokohorských pasienkov, stratou hodnoty chovu, zvýšením nákladov na udržiavanie a kŕmenie zvierat, ktoré sa v súčasnosti chovajú v poľnohospodárskom podniku, a dlhodobým znížením chovu v poľnohospodárskych podnikoch v prípade ukončenia pasenia na vysokohorských pasienkoch. Po druhé ide o nemajetkovú ujmu vyplývajúcu zo straty radosti z chovu dobytká a psychického stresu, ktorý utrpeli dotknutí prevádzkovatelia vysokohorských pasienkov. Po tretie ide o nepriame škody, ktoré nemožno pripísať vlkovi 158MATK a ktoré vyplývajú z opúšťania chovov, ako aj z následného zníženia celkového počtu zvierat, ktoré z toho vyplýva. Táto situácia má svoj pôvod v nevyužívaní krmiva, ktoré rastie na vysokohorských pasienkoch, postupovaní lesov, zarastaní vysokohorských pasienkov, erózii pôdy, ako aj v strate biodiverzity a atraktívnej krajiny, ktoré majú veľký význam pre voľný čas a cestovný ruch.
- 17 V druhom rade vláda spolkovej krajiny Tirolsko vo svojom rozhodnutí z 29. júla 2022 konštatuje neexistenciu uspokojivej alternatívy, pričom na jednej strane spresňuje, že odchyt dospelého vlka z prírody na účely jeho trvalého chovu v zajatí nepredstavuje menej radikálne adekvátne opatrenie vzhľadom na veľké utrpenie, ktoré by to spôsobilo vlkovi, ktorý, keďže doteraz žil na slobode, sa nemôže prispôsobiť životu v zajatí. Na druhej strane ani opatrenia na ochranu stád nepredstavujú iné uspokojivé alternatívne riešenie.
- 18 V treťom rade, pokiaľ ide o stav ochrany populácií dotknutého druhu v oblasti jeho prirodzeného výskytu, vláda spolkovej krajiny Tirolsko spresnila, že v prejednávanej veci odstrel jedinca druhu vlka nemá za následok ovplyvnenie priaznivého stavu ochrany alpskej populácie tohto druhu a že aj keby sa zohľadnilo len rakúske územie, na ktorom stav ochrany ešte nie je priaznivý, nebolo by možné očakávať zhoršenie tohto stavu, alebo to, že sa zmarí obnovenie priaznivého stavu ochrany.

- 19 Žalobkyne vo veci samej podali proti rozhodnutiu z 29. júla 2022 žalobu na Landesverwaltungsgericht Tirol (Správny súd spolkovej krajiny Tirolsko, Rakúsko), teda vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom tvrdili, že toto rozhodnutie nezodpovedá požiadavkám stanoveným v článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch.
- 20 Tento súd na úvod spresňuje, že bez ohľadu na skutočnosť, že rozhodnutie vlády spolkovej krajiny Tirolsko z 29. júla 2022, ktorým sa povoľuje lov jedinca vlka, je účinné len do 31. októbra 2022, odpoveď na tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa napriek tomu javí ako relevantná v rámci sporu vo veci samej, keďže nariadenie spolkovej krajiny Tirolsko, na ktorom sa toto rozhodnutie zakladá, nemá časové obmedzenie, a tak by mohlo byť kedykoľvek prijaté nové rozhodnutie týkajúce sa vlka 158MATK.
- 21 Pokiaľ ide o vec samu, vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že v súlade s prílohou IV k smernici o biotopoch sú určité populácie vlkov v rámci Európskej únie, medzi ktorými sa neuvádza populácia druhu nachádzajúca sa na rakúskom území, vylúčené zo systému prísnej ochrany zavedeného článkom 12 tejto smernice. Vzhľadom na to, že populácia vlkov v Rakúsku sa rozvinula, a preto ju už nemožno považovať za izolovanú, sa tento súd pýta, či zachovanie tejto populácie v Rakúsku na zozname živočíšnych druhov, ktoré musia byť prísne chránené, nie je v rozpore so zásadou rovnosti medzi členskými štátmi, ako je zakotvená v článku 4 ods. 2 ZEÚ, ak a nakoľko členské štáty vrátane Rakúskej republiky sú v súčasnosti v rovnakej alebo prinajmenšom v porovnateľnej situácii.
- 22 Pýta sa ďalej na rozsah územia, ktoré sa má zohľadniť na účely posúdenia priaznivého stavu ochrany druhu vlka, ako sa vyžaduje na udelenie výnimky na základe článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch, keďže Súdny dvor v rozsudku z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, (C-674/17, EU:C:2019:851, bod 58), uviedol, že v rámci takéhoto posúdenia „príslušnému vnútroštátnemu orgánu prináleží, aby [určil tento stav ochrany], najmä na vnútroštátnej úrovni alebo prípadne na úrovni biogeografického regiónu, ktorý je uvedený v prípade, pokiaľ hranice tohto členského štátu pretínajú viaceré biogeografické regióny, alebo aj pokiaľ sa to vyžaduje pre územie prirodzeného výskytu a je to možné, na cezhraničnej úrovni“.
- 23 Vnútroštátny súd okrem toho zdôrazňuje, že z usmerňovacieho dokumentu o prísnej ochrane živočíšnych druhov európskeho významu podľa smernice o biotopoch C(2021) 7301 final, ktorý Komisia predložila 12. októbra 2021 (ďalej len „usmerňovací dokument“), vyplýva, že pojem „vážne poškodenie“ zohľadňuje hospodárske záujmy, a tak sa tento súd pýta, či nepriamu budúcu hospodársku škodu, ktorú nemožno pripísať jedincovi vlka, ako sú nevyužívanie krmiva, ktoré rastie na vysokohorských pasienkoch, postupovanie lesov, zarastanie vysokohorských pasienkov, erózia pôdy, ako aj strata biodiverzity a atraktívnej krajiny, ktoré majú veľký význam pre voľný čas a cestovný ruch, možno zohľadniť na účely posúdenia tohto pojmu.
- 24 Tento súd napokon poukazuje na osobitnú situáciu spolkovej krajiny Tirolsko, ktorá sa vyznačuje poľnohospodárskymi podnikmi malej veľkosti a vysokohorskými pasienkami, ktoré nie je možné chrániť, alebo ich nemožno chrániť primeranými a proporcionálnymi opatreniami na ochranu stád, akými sú výstavba oplotení, používanie pastierskych psov alebo sprevádzanie stád pastiermi. V dôsledku toho sa pýta na možnosť zohľadniť tieto osobitosti v rámci určenia „uspokojivej alternatívy“ v zmysle článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch.

25 Za týchto podmienok Landesverwaltungsgericht Tirol (Správny súd spolkovej krajiny Tirolsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Porušuje článok 12 [ods. 1] smernice [o biotopoch] v spojení s prílohou IV k tejto smernici, podľa ktorého vlk podlieha systému prísnej ochrany, ale populácie vo viacerých členských štátoch sú z neho vyňaté, zatiaľ čo pre Rakúsku [republiku] nebola stanovená príslušná výnimka, „zásadu rovnakého zaobchádzania s členskými štátmi“ zakotvenú v článku 4 ods. 2 ZEÚ?
2. Má sa článok 16 ods. 1 [smernice o biotopoch], podľa ktorého je možné udeliť výnimku zo systému prísnej ochrany vlka len v prípade, že okrem iného výnimka „nespôsobuje zhoršenie [priaznivého stavu] ochrany“ populácie príslušného druhu na „území jeho prirodzeného výskytu“, vykladať v tom zmysle, že priaznivý stav ochrany sa musí zabezpečiť alebo obnoviť nie vo vzťahu k územiu členského štátu, ale na území prirodzeného výskytu populácie, ktoré môže zahŕňať podstatne väčší biogeografický región presahujúci hranice jednej krajiny?
3. Má sa článok 16 ods. 1 písm. b) [smernice o biotopoch] vykladať v tom zmysle, že do „vážneho poškodenia“ sa popri priamej škode, ktorú spôsobil konkrétny vlk, má započítavať aj nepriama (budúca) škoda národnému hospodárstvu, ktorú nemožno pripísať nejakému konkrétnemu vlkovi?
4. Má sa článok 16 ods. 1 [smernice o biotopoch] vykladať v tom zmysle, že s ohľadom na topografiu, ako aj štruktúru poľnohospodárstva na vysokohorských pasienkoch a prevádzkové štruktúry v spolkovej krajine Tirolsko sa „uspokojivé alternatívy“ musia skúmať výlučne na základe skutočnej realizovateľnosti alebo aj na základe hospodárskych kritérií?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 26 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je článok 12 ods. 1 smernice o biotopoch v spojení s prílohou IV k tejto smernici platný z hľadiska zásady rovnosti medzi členskými štátmi zakotvenej v článku 4 ods. 2 ZEÚ, keďže táto príloha IV vyníma populácie vlkov nachádzajúce sa na území niektorých členských štátov zo systému prísnej ochrany zavedeného článkom 12 uvedenej smernice, ale nevylučuje populáciu vlkov prítomných v Rakúsku.
- 27 Vnútroštátny súd konkrétne spochybňuje platnosť tohto článku 12 z dôvodu, že vzhľadom na vývoj situácie od nadobudnutia účinnosti smernice o biotopoch nie je už rozlišovanie medzi na jednej strane členskými štátmi, ktorých populácia vlka je vylúčená zo systému prísnej ochrany, a na druhej strane Rakúskou republikou, na ktorej území sa na tento živočíšny druh nevzťahuje takáto výnimka, odôvodnené, keďže na rakúskom území populácia vlka už nie je izolovanou populáciou vo vzťahu k ostatným populáciám vlka. Tento súd sa preto pýta, či neexistencia výnimky zo systému prísnej ochrany, pokiaľ ide o Rakúsku republiku, porušuje zásadu rovnosti zaobchádzania.

O prípustnosti

- 28 Na úvod treba uviesť, že na pojednávaní Umweltverband WWF Österreich, ÖKOBÜRO – Allianz der Umweltbewegung a Umweltdachverband tvrdili, že prvá otázka je neprípustná, keďže odpoveď na túto otázku nemá nijaký vplyv na výsledok sporu vo veci samej. Podľa Rady je uvedená otázka neprípustná, keďže spor vo veci samej sa týka len článku 16 smernice o biotopoch, a nie jej článku 12, ktorého sa táto otázka týka. Komisia sa v podstate stotožnila s touto argumentáciou Rady.
- 29 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že vzhľadom na to, že sa prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom na jeho vlastnú zodpovednosť týkajú platnosti ustanovenia práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, okrem prípadov, že nie sú splnené najmä požiadavky na obsah návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvedené v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, že je zjavné, že výklad alebo posúdenie takeého ustanovenia nemá žiadny vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, alebo že ide o hypotetický problém (rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 87, ako aj citovaná judikatúra).
- 30 V prejednávanej veci však stačí konštatovať, ako uvádza generálna advokátka v bodoch 40 a 41 svojich návrhov, že ak by Súdny dvor konštatoval, že článok 12 ods. 1 smernice o biotopoch v spojení s prílohou IV k tejto smernici je neplatný, malo by to vplyv na spor vo veci samej v rozsahu, v akom sa tento spor týka článku 16 ods. 1 uvedenej smernice. Toto posledné uvedené ustanovenie totiž predstavuje výnimku z tohto článku 12. Výnimka nemôže existovať, ak neexistuje hlavné pravidlo. Inými slovami, v takom prípade treba najprv určiť nový obsah článku 12 smernice o biotopoch v spojení s prílohou IV k tejto smernici, predtým, ako sa posúdi, či sa výnimka uvedená v článku 16 ods. 1 tejto smernice uplatňuje na spor vo veci samej, alebo či je ešte potrebné uplatniť túto výnimku.
- 31 Vzhľadom na vyššie uvedené je prvá otázka prípustná.

O veci samej

- 32 Treba pripomenúť, že článok 4 ods. 2 ZEÚ stanovuje, že Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami.
- 33 Všeobecná zásada rovnosti zaobchádzania vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, ak takéto rozlišovanie nie je objektívne odôvodnené (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. apríla 2024, Dumitrescu a i./Komisia a Súdny dvor, C-570/22 P až C-570/22 P, EU:C:2024:336, bod 67, ako aj citovanú judikatúru).
- 34 Podľa ustálenej judikatúry porušenie zásady rovnosti zaobchádzania z dôvodu rozdielneho zaobchádzania predpokladá, že predmetné situácie sú porovnateľné z hľadiska všetkých okolností, ktoré ich charakterizujú. Okolnosti, ktoré charakterizujú rozdielne situácie, a tým ich porovnateľný charakter, treba určiť a posúdiť najmä s prihliadnutím na predmet a cieľ dotknutých ustanovení, pričom na tento účel treba zohľadniť zásady a ciele oblasti, do ktorej patrí predmetný akt (rozsudok z 30. novembra 2023, MG/EIB, C-173/22 P, EU:C:2023:932, bod 46 a citovaná judikatúra).

- 35 Na účely odpovede na prvú otázku položenú vnútroštátnym súdom treba na úvod pripomenúť, že platnosť právneho aktu Únie sa má posudzovať s prihliadnutím na okolnosti, o ktorých normotvorca Únie vedel v čase prijímania dotknutej právnej úpravy (rozsudok z 22. februára 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd a i., C-160/20, EU:C:2022:101, bod 67, ako aj citovaná judikatúra).
- 36 V prejednávanej veci bola smernica o biotopoch prijatá 21. mája 1992 a bola zmenená Aktom o podmienkach prístúpenia Rakúskej republiky, Fínskej republiky a Švédskeho kráľovstva a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. ES C 241, 1994, s. 21, a Ú. v. ES L 1, 1995, s. 1), po prístúpení Rakúskej republiky k Únii 1. januára 1995.
- 37 V tejto súvislosti, ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, treba konštatovať, že Rakúska republika k tomuto poslednému uvedenému dátumu neuviedla nijakú výhradu, pokiaľ ide o zaradenie populácie vlka prítomnej na jej území do prílohy IV k smernici o biotopoch, ani nepredložila nijaký dôkaz, ktorý by mohol preukázať, že sa nachádzala v situácii porovnateľnej so situáciou iných členských štátov, ktorých populácia vlka bola v tom istom čase vylúčená zo systému prísnej ochrany.
- 38 Treba tiež konštatovať, že tak vláda spolkovej krajiny Tirolsko, ako aj rakúska vláda sa vo svojich pripomienkach obmedzujú na spochybnenie platnosti článku 12 ods. 1 smernice o biotopoch v spojení s prílohou IV k tejto smernici z dôvodu priaznivého vývoja populácie vlkov na rakúskom území od prístúpenia Rakúskej republiky k Únii, ako je uvedené v bode 27 tohto rozsudku, čo presne zodpovedá jednému z cieľov sledovaných uvedenou smernicou, ako sú uvedené v jej článku 2.
- 39 Okrem toho z tej istej smernice vyplýva, že táto smernica umožňuje zohľadniť vývoj, ktorý môže nastať v oblasti, do ktorej patrí smernica o biotopoch, teda oblasť politiky Únie v oblasti životného prostredia, o ktorej článok 191 ods. 2 ZFEÚ stanovuje, že sa zameriava na „vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rozmanité situácie v jednotlivých regiónoch Únie“ a že vychádza zo zásad predchádzania škodám a prevencie. Na účely prispôsobenia tohto zložitého technického rámca evolutívnej povahy totiž normotvorca Únie vložil do článku 19 ods. 2 tejto smernice ustanovenie o vývoji, ktoré Rade umožňuje jednomyseľným rozhodnutím na návrh Komisie prispôbiť prílohu IV k uvedenej smernici technickému a vedeckému pokroku.
- 40 V tejto súvislosti treba uviesť, že rakúska vláda v podstate tvrdí, že normotvorca Únie mal použiť článok 19 ods. 2 smernice o biotopoch na účel odstránenia populácie vlkov v Rakúsku zo systému prísnej ochrany stanoveného v článku 12 tejto smernice.
- 41 Treba sa teda domnievať, že táto vláda nespochybňuje platnosť uvedenej smernice ako takú, ale v skutočnosti spochybňuje prípadnú nečinnosť normotvorcu Únie. Ako však už Súdny dvor rozhodol, vnútroštátny súd nemôže žiadať, aby Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania konštatoval nečinnosť inštitúcie Únie, keďže túto nečinnosť možno preukázať len v rámci žaloby v tomto zmysle podanej členským štátom na základe článku 265 ZFEÚ proti inštitúcii, orgánu, úradu alebo agentúre Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. novembra 1996, T. Port, C-68/95, EU:C:1996:452, bod 53). Ako to spresnila rakúska vláda na pojednávaní, Rakúska republika ku dnešnému dňu takúto žalobu nepodala.
- 42 V dôsledku toho aj za predpokladu, že normotvorca Únie by bol povinný konať tak, že na základe článku 19 smernice o biotopoch prispôbí jej prílohu IV s cieľom odstrániť vlka prítomného v Rakúsku zo systému prísnej ochrany, nič to nemení na tom, že prípadná nečinnosť

normotvorcu Únie v tejto súvislosti nemôže predstavovať, ako zdôrazňuje generálna advokátka v bode 60 svojich návrhov, dôvod neplatnosti článku 12 ods. 1 tejto smernice v spojení s uvedenou prílohou IV.

- 43 V každom prípade treba na jednej strane zdôrazniť, že bolo zachované zaradenie vlka na zoznam druhov uvedených v prílohe II k Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť, podpísaného 19. septembra 1979 v Berne (Ú. v. ES L 38, 1982, s. 3; Mim. vyd. 11/014, s. 282), ktoré sú podľa tohto dohovoru, ktorého je Únia zmluvnou stranou a ktorý ju zaväzuje podľa medzinárodného práva, prísne chránené, ako to poznamenala Rada a Komisia, a zdôraznila aj generálna advokátka v bode 56 svojich návrhov.
- 44 Na druhej strane, ako už Súdny dvor rozhodol, z cieľov smernice o biotopoch smerujúcich k zachovaniu alebo obnove prirodzených biotopov a populácií druhov divokej fauny a flóry významných pre Úniu v priaznivom stave ochrany vyplýva, že v rozsahu, v akom sa táto smernica týka aj „zachovania“ priaznivého stavu ochrany, treba konštatovať, že druhy, ktoré dosiahli takýto stav ochrany, musia byť chránené pred akýmkoľvek zhoršením tohto stavu. Treba preto konštatovať, že článok 12 ods. 1 uvedenej smernice nemožno vykladať v tom zmysle, že ochrana, ktorú toto ustanovenie stanovuje, sa prestane uplatňovať na druhy, ktoré dosiahli priaznivý stav ochrany (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 a C-474/19, EU:C:2021:166, body 65 a 66).
- 45 V prejednávanej veci, ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, hoci je pravda, že populácia vlka sa vracia na rakúske územie, nič to nemení na skutočnosti, ako to pripustila samotná rakúska vláda vo svojich pripomienkach a potvrdila na pojednávaní, že táto populácia sa tam nenachádza v priaznivom stave ochrany.
- 46 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že jej preskúmanie neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť článku 12 ods. 1 smernice o biotopoch v spojení s prílohou IV k tejto smernici.

O druhej otázke

- 47 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch vykladať v tom zmysle, že podmienka, ktorá je v ňom uvedená, podľa ktorej výnimka udelená na základe tohto ustanovenia nesmie mať nepriaznivý vplyv na zachovanie populácií príslušných druhov na území ich prirodzeného výskytu v priaznivom stave ochrany, sa má posudzovať výlučne s prihliadnutím na miestne a vnútroštátne územie dotknutého členského štátu alebo na základe celého biogeografického regiónu, ktorý prekračuje hranice štátu.
- 48 Vnútroštátny súd sa konkrétne prikláňa k záveru, že vzhľadom na rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (C-674/17, EU:C:2019:851), treba v rámci preskúmania, ktoré sa má vykonať na základe článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch, zohľadniť širšiu geografickú oblasť, než je oblasť územia Rakúskej republiky, a tak riziko zhoršenia priaznivého stavu ochrany druhu vlka, ktorý prevláda v tomto regióne, by bolo vylúčené.
- 49 V tejto súvislosti treba predovšetkým pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry, hoci článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch oprávňuje členské štáty odchyliť sa od ustanovení článkov 12 až 14, ako aj článku 15 písm. a) a b) tejto smernice, výnimka prijatá na tomto základe, pokiaľ týmto členským štátom umožňuje vyhnúť sa povinnostiam, ktoré so sebou prináša systém prísnej ochrany prírodných druhov, podlieha podmienke, že neexistuje iné uspokojivé riešenie a že táto

výnimka nemá nepriaznivý vplyv na zachovanie populácie dotknutých druhov v priaznivom stave ochrany v ich prirodzenom areáli (rozsudok z 11. júna 2020, Alianța pentru combaterea abuzurilor, C-88/19, EU:C:2020:458, bod 24 a citovaná judikatúra).

- 50 V nadväznosti na to treba zdôrazniť, že článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch, ktorý presne a taxatívne definuje podmienky, za ktorých sa členské štáty môžu odchýliť od článkov 12 až 14, ako aj článku 15 písm. a) a b) tejto smernice, predstavuje výnimku zo systému ochrany upraveného uvedenou smernicou, ktorá sa má vykladať reštriktívne a ktorá v prípade akejkoľvek výnimky zafažuje orgán, ktorý o nej rozhoduje, dôkazným bremenom (rozsudok z 11. júna 2020, Alianța pentru combaterea abuzurilor, C-88/19, EU:C:2020:458, bod 25 a citovaná judikatúra).
- 51 Súdny dvor napokon spresnil, že výnimka založená na článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa môže uplatňovať iba konkrétne a jednotlivo, aby spĺňala presne vymedzené požiadavky a reagovala na osobitné situácie (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 52 Ako vyplýva z bodu 49 tohto rozsudku, medzi podmienkami uvedenými v článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa nachádza podmienka, podľa ktorej táto výnimka nemôže mať nepriaznivý vplyv na zachovanie populácie dotknutých druhov v priaznivom stave ochrany na území ich prirodzeného výskytu. Priaznivý stav ochrany uvedených populácií na území ich prirodzeného výskytu je totiž nevyhnutnou a predchádzajúcou podmienkou na udelenie výnimiek, ktoré uvedený článok 16 ods. 1 stanovuje (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 55 a citovaná judikatúra).
- 53 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 1 písm. i) smernice o biotopoch kvalifikuje stav ochrany ako priaznivý, ak po prvé údaje týkajúce sa dynamiky populácie príslušného druhu indikujú, že sa tento druh sám dlhodobo udržuje vo svojom prirodzenom biotope ako životaschopný komponent, po druhé územie prirodzeného výskytu tohto druhu sa ani nezmenšuje, ani sa pravdepodobne v dohľadnej budúcnosti nezmenší, a po tretie existuje a pravdepodobne bude ďalej existovať dostatočne veľký prirodzený biotop na dlhodobé udržanie jeho populácií (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 56).
- 54 Výnimka na základe článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa teda musí zakladať na kritériách definovaných tak, aby sa zabezpečilo dlhodobé zachovanie dynamiky a sociálnej stability uvedeného druhu (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 57).
- 55 Z uvedeného vyplýva, že pri posudzovaní udelenia výnimky založenej na uvedenom článku 16 ods. 1 teda príslušnému vnútroštátnemu orgánu prináleží, aby najmä na vnútroštátnej úrovni alebo prípadne na úrovni biogeografického regiónu, ktorý je uvedený v prípade, pokiaľ hranice tohto členského štátu pretínajú viaceré biogeografické regióny, alebo aj, pokiaľ sa to vyžaduje pre územie prirodzeného výskytu a je to možné, na cezhraničnej úrovni, v prvom rade určiť stav zachovania populácie dotknutých druhov a v druhom rade príslušné geografické a demografické vplyvy, ktoré môžu mať zamýšľané výnimky na tento stav (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 58).
- 56 Okrem toho hodnotenie dopadu výnimky na úrovni lokality miestnej populácie je vo všeobecnosti nevyhnutné na určenie jeho vplyvu na stav ochrany príslušnej populácie vo väčšom rozsahu. Vzhľadom na to, že takáto výnimka musí v súlade s úvahami uvedenými v bode 51 tohto

rozsudku spĺňať presné požiadavky a reagovať na osobitné situácie, následky takejto výnimky sú vo všeobecnosti najbezprostrednejšie pociťované v miestnej oblasti, ktorej sa táto výnimka týka (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 59).

- 57 Z vyššie uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o prvú etapu posúdenia výnimky založenej na článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch, ako je opísaná v bode 55 tohto rozsudku, ako v podstate uviedla generálna advokátka v bodoch 73 a 75 svojich návrhov, priaznivý stav ochrany dotknutého živočíšneho druhu musí existovať a musí byť posúdený v prvom rade a nevyhnutne na miestnej a vnútroštátnej úrovni tak, aby nepriaznivý stav ochrany na území členského štátu alebo jeho časti nebol zatajený v dôsledku účinku posúdenia vykonaného len na cezhraničnej úrovni, z ktorého by vyplývalo, že uvedený druh sa nachádza v priaznivom stave ochrany.
- 58 V dôsledku toho len v prípade, že sa preukáže, že stav ochrany dotknutého živočíšneho druhu je na miestnej a vnútroštátnej úrovni priaznivý, môže sa v druhom rade, ak to dostupné údaje umožňujú, zvážiť posúdenie na cezhraničnej úrovni. Ako totiž zdôraznila generálna advokátka v bode 78 svojich návrhov, zohľadnenie stavu ochrany na tejto poslednej uvedenej úrovni má za cieľ zabrániť tomu, aby sa na základe článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch udelila výnimka v prospech členského štátu, na ktorého území by bol stav ochrany uvedeného druhu priaznivý, aj keby bol tento stav ochrany na cezhraničnej úrovni nepriaznivý.
- 59 Tento výklad platí aj pre druhú etapu posúdenia, ktoré sa má vykonať na základe tohto ustanovenia, ako je uvedené v bode 55 tohto rozsudku, a to určenie vplyvu takejto výnimky na stav ochrany dotknutého živočíšneho druhu.
- 60 V dôsledku toho v súlade s judikatúrou citovanou v bodoch 55 a 56 tohto rozsudku treba konštatovať, že posúdenie vplyvu výnimky udelenej na základe článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa musí vykonať v prvom rade na miestnej a vnútroštátnej úrovni, a v prípade, že stav ochrany je na tejto úrovni priaznivý, pokiaľ je to možné, v druhom rade na cezhraničnej úrovni.
- 61 Takýto záver je okrem toho podporený znením bodu 3-64 usmerňovacieho dokumentu, v ktorom Komisia na jednej strane uvádza, že najmä vzhľadom na znenie článku 16 smernice o biotopoch, ktoré odkazuje na „populácie príslušného druhu“, vyššie uvedené posúdenie „bude vo väčšine prípadov musieť prebiehať na nižšej úrovni [(napríklad na úrovni lokality, populácie)], než je biogeografická oblasť, aby posúdenie malo z ekologického hľadiska výpovednú hodnotu“ a aby reagovalo na osobitné problémy. Na druhej strane sa v ňom uvádza, že „posúdenie na nižšej úrovni by potom bolo potrebné porovnať so situáciou vo väčšom rozsahu (napr. biogeografickom, cezhraničnom alebo vnútroštátnom), aby sa získal úplný obraz o situácii“.
- 62 Naproti tomu treba uviesť, že Súdny dvor už rozhodol, že nemožno pripustiť, aby sa na účely tohto posúdenia zohľadnila časť územia prirodzeného výskytu dotknutej populácie nachádzajúca sa na určitých častiach územia tretieho štátu, ktorý nie je viazaný povinnosťami prísnej ochrany druhov v záujme Únie (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 60).
- 63 V prejednávanej veci, ako zdôrazňujú vláda spolkovej krajiny Tirolsko a rakúska vláda, by územia Švajčiarskej konfederácie a Lichtenštajnského kniežatstva mohli byť v prípade uvedenom v bodoch 58 a 60 tohto rozsudku, ako aj s výhradou overenia vnútroštátnym súdom zohľadnené v rámci cezhraničného posúdenia vplyvu výnimky udelenej na základe článku 16 ods. 1

smernice o biotopoch na stav ochrany vlka, keďže tieto tretie štáty podliehajú dodržiavaniu ustanovení Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť, podpísaného 19. septembra 1979 v Berne.

- 64 Napokon treba tiež zdôrazniť, že v súlade so zásadou predchádzania škodám, ktorá je zakotvená v článku 191 ods. 2 ZFEÚ, ak po preskúmaní najlepších dostupných vedeckých údajov pretrvávajúca neistota o otázke, či takáto výnimka bude alebo nebude mať nepriaznivý vplyv na udržanie priaznivého stavu ochrany populácií druhu ohrozeného vyhynutím alebo na jeho obnovenie, členský štát by sa mal zdržať prijatia alebo vykonania výnimky (rozsudok z 10. októbra 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 66).
- 65 V dôsledku toho na účely uplatnenia článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch prináleží vnútroštátnemu súdu, aby preskúmal najmä to, či sa populácia vlka nachádza v priaznivom stave ochrany, v prvom rade na úrovni spolkovej krajiny Tirolsko, ako aj na vnútroštátnej úrovni, a prípadne, s prihliadnutím na dostupné údaje, v druhom rade na cezhraničnej úrovni.
- 66 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka, ktorá je v ňom uvedená, podľa ktorej výnimka udelená na základe tohto ustanovenia nesmie mať nepriaznivý vplyv na zachovanie populácií príslušných druhov na území ich prirodzeného výskytu v priaznivom stave ochrany, sa môže posudzovať s prihliadnutím na dostupné údaje na úrovni biogeografického regiónu, ktorý prekračuje štátne hranice, len ak sa predtým konštatovalo, že táto výnimka nemá nepriaznivý vplyv na zachovanie takeého priaznivého stavu ochrany na úrovni miestneho a vnútroštátneho územia dotknutého členského štátu.

O tretej otázke

- 67 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch vykladať v tom zmysle, že pojem „vážneho poškodenie“ uvedený v tomto ustanovení sa vzťahuje na budúce nepriame škody, ktoré nemožno pripísať jedincom živočíšneho druhu, na ktorého sa vzťahuje výnimka udelená na základe uvedeného ustanovenia.
- 68 Tento súd sa konkrétne pýta na nepriame škody, ktoré nemožno pripísať jedinému vlkovi zodpovednému za útoky na ovce na území spolkovej krajiny Tirolsko a ktoré vyplývajú z opustenia chovov, ako aj z následného zníženia celkového počtu hospodárskych zvierat.
- 69 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že podľa znenia článku 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch môžu členské štáty udeliť výnimku z jej článku 12 na účel zabránenia vážnemu poškodeniu, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku.
- 70 Zo samotného znenia článku 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch teda vyplýva, že toto ustanovenie nevyžaduje, aby pred prijatím výnimočných opatrení vznikli vážne škody (rozsudok zo 14. júna 2007, *Komisia/Fínsko*, C-342/05, EU:C:2007:341, bod 40). Keďže cieľom uvedeného ustanovenia je zabrániť vážnemu poškodeniu, vysoká pravdepodobnosť, že k nemu dôjde, sa zdá byť v tejto súvislosti dostatočná.

- 71 Ako v podstate uvádza Komisia v bode 3-24 svojho usmerňovacieho dokumentu, je však ešte potrebné, aby na jednej strane táto škoda nebola čisto hypotetická, čo musí byť preukázané dôkazmi, a na druhej strane, aby ju aspoň z veľkej časti bolo možné pripísať živočíšnemu druhu, na ktorý sa výnimka vzťahuje.
- 72 V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bode 68 tohto rozsudku, kategória škôd uvedená vnútroštátnym súdom v rámci tretej otázky sa netýka špecifických hospodárskych záujmov, ale prípadného dlhodobého makroekonomického vývoja, a tak sa podobá skôr na abstraktné riziko, ktorého vysoká pravdepodobnosť výskytu nie je preukázaná.
- 73 Okrem toho pripustiť, že by takéto škody, ktoré nie sú pripísateľné jedincovi z populácie vlka, na ktorého sa vzťahuje výnimka uvedená v článku 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch, a ktoré môžu mať pôvod v rôznych a viacerých príčinách, mohli patriť do pôsobnosti tohto ustanovenia, by znamenalo odhliadnuť od požiadavky uvedenej v bode 71 tohto rozsudku týkajúcej sa príčinnej súvislosti medzi na jednej strane udelením výnimky a na druhej strane škodou spôsobenou živočíšnym druhom, ktorého sa táto výnimka týka.
- 74 Za týchto podmienok treba konštatovať, že pojem „vážne poškodenie“, ako je uvedený v článku 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch, sa nevzťahuje na budúce nepriame škody, ktoré nemožno pripísať jedincovi živočíšneho druhu, na ktorého sa vzťahuje výnimka udelená na základe uvedeného ustanovenia.
- 75 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „vážne poškodenie“ uvedený v tomto ustanovení sa nevzťahuje na budúce nepriame škody, ktoré nemožno pripísať jedincovi živočíšneho druhu, na ktorého sa vzťahuje výnimka udelená na základe uvedeného ustanovenia.

O štvrtej otázke

- 76 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch vykladať v tom zmysle, že v rámci určenia existencie „uspokojivej alternatívy“ v zmysle tohto ustanovenia sú príslušné vnútroštátne orgány povinné posúdiť len technickú uskutočniteľnosť iných alternatívnych opatrení, alebo či musia tiež zohľadniť hospodárske kritériá.
- 77 V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýta, či opatrenia na ochranu stád, medzi ktoré patria postavenie oplotenia, používanie pastierskych psov alebo sprevádzanie stád pastiermi, predstavujú uspokojivú alternatívu k usmrteniu vlka zodpovedného za útoky, ktorá by bola v zmysle článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch vyhovujúca, ak je vykonanie takýchto opatrení spojené s mimoriadne vysokými nákladmi.
- 78 S cieľom odpovedať na uvedenú otázku treba na úvod pripomenúť, že výnimku podľa článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch možno udeliť len v prípade neexistencie alternatívneho opatrenia, ktoré by umožnilo uspokojivo dosiahnuť sledovaný cieľ pri súčasnom dodržaní zákazov stanovených uvedenou smernicou (rozsudok z 10. októbra 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, bod 47).
- 79 Okrem toho Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť poskytnúť presné a dostatočné odôvodnenie v súvislosti s neexistenciou inej uspokojivej alternatívy umožňujúcej dosiahnuť ciele uvádzané na podporu predmetnej výnimky. Prináleží

príslušným vnútroštátnym orgánom, aby preukázali, že so zreteľom na najlepšie relevantné vedecké a technické poznatky, ako aj vzhľadom na okolnosti predmetnej osobitnej situácie, neexistuje iné uspokojivé riešenie, ktoré by umožnilo dosiahnuť sledovaný cieľ (rozsudok z 10. októbra 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, body 49 a 51).

- 80 Podmienka týkajúca sa neexistencie uspokojivej alternatívy na účely odôvodnenia udelenia výnimky podľa článku 16 ods. 1 smernice o biotopoch preto predstavuje osobitné vyjadrenie zásady proporcionality, ktorá ako všeobecná zásada práva Únie vyžaduje, aby prijaté opatrenia neprekročili hranice toho, čo je vhodné a nevyhnutné na dosiahnutie legitímnych cieľov sledovaných predmetnou právnou úpravou, pričom pokiaľ sa ponúka výber medzi viacerými vhodnými opatreniami, je potrebné prikloniť sa k najmenej obmedzujúcemu opatreniu, a spôsobené ťažkosti nesmú byť neprimerané vo vzťahu k sledovaným cieľom (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. februára 2022, *Maďarsko/Parlament a Rada*, C-156/21, EU:C:2022:97, bod 340, ako aj citovanú judikatúru).
- 81 Z uvedeného vyplýva, že posúdenie tejto podmienky na účely určenia optimálneho riešenia vyžaduje vyváženú súhrn všetkých dotknutých záujmov a kritérií, ktoré treba zohľadniť, akými sú ekologické, hospodárske a sociálne výhody a nevýhody. Na tento účel, ako to v podstate navrhuje Komisia v bode 3-51 svojho usmerňovacieho dokumentu, musia príslušné vnútroštátne orgány preskúmať možnosť použiť neletálne preventívne prostriedky spočívajúce najmä v uplatňovaní preventívnych opatrení proti zásahom do stád, akými sú okrem iného opatrenia uvedené v bode 77 tohto rozsudku, ako aj prijatie opatrení na prispôbenie, ak je to možné, ľudského správania, ktoré viedlo ku vzniku konfliktov, s cieľom podporiť kultúru koexistencie medzi populáciou vlka, stádami a chovateľmi, ktorej nevyhnutnosť rakúska vláda na pojednávaní uznala.
- 82 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa znenia článku 2 ods. 3 smernice o biotopoch, opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky, ako aj regionálne a miestne charakteristiky, a tak hospodárske náklady na technicky uskutočniteľné alternatívne opatrenie možno zohľadniť najmä v rámci jedného z kritérií, ktoré sa majú zväžiť, avšak nie sú rozhodujúce. Nemožno totiž pripustiť, aby uspokojivá alternatíva mohla byť hneď zamietnutá len z dôvodu, že hospodárske náklady na jej realizáciu sú obzvlášť vysoké.
- 83 V tejto súvislosti treba spresniť, že posúdenie proporcionality alternatívneho opatrenia z hľadiska hospodárskych nákladov sa musí vykonať, ako zdôraznila generálna advokátka v bodoch 108, 112 a 114 svojich návrhov, s ohľadom na povinnosti členských štátov vypracovať podľa článku 12 smernice o biotopoch systémové opatrenia a plány potrebné na prísnu ochranu dotknutého živočíšneho druhu, ktoré môžu byť predmetom programov financovania najmä na úrovni Únie. Konkrétne realizácia týchto programov a plánov riadenia môže viesť k zmenám v dotknutých poľnohospodárskych činnostiach, ako sú tie, ktoré sú uvedené v bode 81 tohto rozsudku, ktoré sú nevyhnutne spojené s určitými nákladmi a ktoré vzhľadom na ciele smernice o biotopoch pripomenuté v bode 44 tohto rozsudku, ktoré majú zabezpečiť zachovanie alebo obnovenie prirodzených biotopov a populácií druhov divokej fauny a flóry významných pre Úniu v priaznivom stave ochrany, nemôžu predstavovať dostatočný dôvod na to, aby sa v zmysle článku 16 ods. 1 písm. b) smernice o biotopoch umožnilo odchyliť sa od zákazov stanovených v článku 12 tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2012, *Komisia/Poľsko*, C-46/11, EU:C:2012:146, bod 31).

- 84 Na účely dosiahnutia cieľov sledovaných smernicou o biotopoch je teda potrebné, aby sa hospodárske náklady na opatrenie, ktoré je alternatívou k odstrelu jedinca prísne chráneného živočíšneho druhu, vyvážili s ekologickými nákladmi tohto odstrelu. V tejto súvislosti treba spresniť, že v prejednávanej veci vláda spolkovej krajiny Tirolsko na pojednávaní poukázala na neúspech opatrenia odstrelu spočívajúceho v usmrtení jedinca predmetného vlka.
- 85 Vnútroštátnemu súdu preto prináleží, aby sa ubezpečil, že vláda spolkovej krajiny Tirolsko v rámci svojho rozhodnutia z 29. júla 2022 správne posúdila na základe najlepších dostupných vedeckých a technických poznatkov iné riešenia prichádzajúce do úvahy, ako sú opatrenia na ochranu vysokohorských pasienkov, pričom zohľadní najmä ich hospodárske dôsledky bez toho, aby boli tieto hospodárske dôsledky rozhodujúce, a vyváži ich so všeobecným cieľom zachovania alebo obnovenia priaznivého stavu ochrany populácie vlka na jeho území.
- 86 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci určenia existencie „uspokojivej alternatívy“ v zmysle tohto ustanovenia sú príslušné vnútroštátne orgány povinné posúdiť na základe najlepších dostupných vedeckých a technických poznatkov iné riešenia prichádzajúce do úvahy, pričom zohľadnia najmä ich hospodárske dôsledky bez toho, aby boli tieto hospodárske dôsledky rozhodujúce, a vyvážia ich so všeobecným cieľom zachovania alebo obnovenia priaznivého stavu ochrany dotknutého živočíšneho druhu.

O trovách

- 87 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

- 1. Preskúmanie prvej otázky neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť článku 12 ods. 1 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, zmenenej smernicou 2013/17/EÚ z 13. mája 2013, v spojení s prílohou IV k smernici 92/43, zmenenej smernicou 2013/17.**
- 2. Článok 16 ods. 1 smernice 92/43, zmenenej smernicou 2013/17, sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka, ktorá je v ňom uvedená, podľa ktorej výnimka udelená na základe tohto ustanovenia nesmie mať nepriaznivý vplyv na zachovanie populácií príslušných druhov na území ich prirodzeného výskytu v priaznivom stave ochrany, sa môže posudzovať s prihliadnutím na dostupné údaje na úrovni biogeografického regiónu, ktorý prekračuje štátne hranice, len ak sa predtým konštatovalo, že táto výnimka nemá nepriaznivý vplyv na zachovanie takého priaznivého stavu ochrany na úrovni miestneho a vnútroštátneho územia dotknutého členského štátu.**

3. Článok 16 ods. 1 písm. b) smernice 92/43, zmenenej smernicou 2013/17, sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „vážne poškodenie“ uvedený v tomto ustanovení sa nevzťahuje na budúce nepriame škody, ktoré nemožno pripísať jedincovi živočíšneho druhu, na ktorého sa vzťahuje výnimka udelená na základe uvedeného ustanovenia.
4. Článok 16 ods. 1 smernice 92/43, zmenenej smernicou 2013/17, sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci určenia existencie „uspokojivej alternatívy“ v zmysle tohto ustanovenia sú príslušné vnútroštátne orgány povinné posúdiť na základe najlepších dostupných vedeckých a technických poznatkov iné riešenia prichádzajúce do úvahy, pričom zohľadnia najmä ich hospodárske dôsledky bez toho, aby boli tieto hospodárske dôsledky rozhodujúce, a vyvážia ich so všeobecným cieľom zachovania alebo obnovenia priaznivého stavu ochrany dotknutého živočíšneho druhu.

Podpisy